

1000238562582

Karácsony Gergely főpolgármester

Helyben

ügyintéző: dr. Számadó Tamás

ikt. szám: FPH070 /17 - 6 /2024

hiv. szám: -

tárgy: Vizsgálati jelentés

Tisztelt Főpolgármester úr!

FPH030/40-35/2024. számon Főpolgármester úr soron kívül tényfeltáráó vizsgálat lefolytatását rendelte el, amelyben annak tisztázását kérte, hogy

- (i) a bicskei Kossuth Zsuzsa Gyermekotthonban történt visszaélésekről 2011-ben a fenntartóhoz érkezett bejelentésben foglaltakkal összefüggésben a fenntartó Fővárosi Önkormányzat és annak munkaszervezeteként a Főpolgármesteri Hivatal milyen intézkedéseket tett,
- (ii) a bejelentőket ért retorziókról az Önkormányzatnak vagy a Hivatalnak volt-e tudomása, tett-e azzal kapcsolatosan bármilyen intézkedést,
- (iii) milyen körülmények között került sor a gyermekotthon később elítélt vezetőjének Bárczy István-díjjal való kitüntetésére 2015-ben, a kitüntetés adományozásával összefüggésben a Hivatalban kinek volt/lehetett tudomása. a 2011-es eseményekről.

A vizsgálatot a főjegyző – kizárólag a Fővárosi Önkormányzat rendelkezésére álló iratok áttekintésével – folytatta le a Jogi Főosztály, illetve a Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály, valamint a Humánerőforrás-menedzsment Főosztály közreműködésével. A Belső Ellenőrzési Osztály nem került bevonásra a vizsgálatba egyrészt annak rendkívül szűk időkerete, alapvetően a múltbeli események bemutatására irányuló jellege miatt, másrészt azért sem, mert – a lentiekből kitűnően – az előzmény iratok, és az események leírása 2020-ban a Jogi Főosztály és a Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály részéről már összegyűjtésre kerültek a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság egy az ügygel összefüggő megkeresése nyomán. Ebből kifolyólag a jelen vizsgálat és annak megállapításai nem tekinthetők egyenértékűnek egy a vonatkozó jogszabályok szerint lefolytatott belső ellenőri vizsgálattal, és semmilyen jog felelősségre vonás megalapozására, de ez az elrendelés alapján nem is volt azonosítható mint cél. Ezzel összefüggésben szükséges utalni arra is, hogy a rendelkezésre álló iratanyag alapján a tények ismertetése szükségszerűen nem lehet teljes mértékben és minden – az iratokból ki nem deríthető – szempontot,

körülményt figyelembe venni, így sem a Hivatal jelenlegi dolgozói, sem az ügyekkel kapcsolatba kerülő, azok intézésében részt vevő személyek meghallgatására, vagy véleményük, észrevételeik más módon való figyelembevételére nem került, nem kerülhetett sor. Erre sem a rendelkezésre álló szűk időkeret, sem vizsgálat jellege nem adott módot. Ilyen módon az ebben a jelentésben foglaltak – miközben ez a jelentés az iratok alapján főpolgármester úr kéréséhez igazodva a lehető legobjektívebb képet igyekszik kirajzolni – szükségszerűen csak arra alkalmasak, hogy azokból a történetekről kirajzolódó – elkerülhetetlenül csak az azóta bekövetkezett fejlemények fényében értékelhető – tények, körülmények alapján olyan következtetéseket vonjunk le, ami segíti olyan döntések meghozatalát, amelyek révén a lehető legnagyobb eséllyel biztosítani lehet a jövőre nézve, hogy közintézményekben, így mindenekelőtt a Fővárosi Önkormányzat intézményeiben ilyen esetek ne fordulhassanak elő, és hogy a kiskorú gyermekek sérelmére elkövetett bántalmazás, szexuális visszaélés gyanúja esetén minden érintett érdekeit, és a kiskorúak kiszolgáltatott, helyzetét és sérülékenységét is megfelelően figyelembe vevő, eredményes és hatékony eljárások révén felderíthetőek, és szükség esetén ténylegesen is szankcionálhatóak legyenek.

Bevezetés

Előjáróban szükséges jelezni, hogy az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCV. törvény a gyermekvédelmi feladat átadásáról rendelkezett, ennek alapján 2013. január 1-jei hatállyal az addig a Fővárosi Önkormányzat által működtetett gyermekvédelmi intézmények – köztük a bicskei Kossuth Zsuzsa Gyermekotthon (A törvény 1. számú melléklete II. részében 94. sorszám alatt nevesíti Budapest Főváros Önkormányzatának Kossuth Zsuzsa Gyermekotthonát és Általános Iskoláját) – a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: SZGYF) fenntartásába kerültek, a gyermekvédelmi feladatok teljes egészében elkerültek a Fővárostól. Az átadáskor folyamatban lévő ügyek aktái az SZGYF részére átadásra kerültek. Emellett az SZGYF az SZGYF-IKT-1490-21/2016. számú, a jelen vizsgálat alapját adó büntetőügyet megalapozó feljelentés előkészítéseként kiadott megkeresésére – melyben a 2011–2012-ben a Gyermekotthon igazgatójának magatartása miatt folytatott büntetőeljárás aktáját kérték az SZGYF részére megküldeni – az FPH079/1767-2/2016. számú válaszlevéllel Budapest Főváros Önkormányzata megküldte a Kossuth Zsuzsa Gyermekotthon igazgatójának magatartása miatt 2011–2012-ben folyt büntetőeljárás során keletkezett, és a rendelkezésre álló iratok másolati példányait. A büntetőeljárásban keletkezett iratok – tekintettel arra, hogy a nyomozást a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság folytatta és a teljes nyomozati anyag az eljárást lefolytató szervnél található – nem álltak Budapest Főváros Önkormányzata rendelkezésére.

A gyermekvédelmi feladatok és intézményrendszer átadásával együtt a Főpolgármesteri Hivatal e feladatokkal foglalkozó szervezeti egységei is megszűntek, az e feladatokat ellátó vezetők és ügyintézők közszolgálati jogviszonya is megszűnt, illetve az SZGYF-hez, egyéb kormányzati szervekhez kerültek áthelyezésre.

Budapest Főváros Önkormányzatának Kossuth Zsuzsa Gyermekotthona és Általános Iskolája

A Budapest Főváros Önkormányzatának Kossuth Zsuzsa Gyermekotthonát és Általános Iskoláját Budapest Főváros Önkormányzata alapította 1980.02.15-én, az intézmény alapfeladata 2011-ben a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 15. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerinti személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szakellátás keretében otthont nyújtó ellátás, illetve ugyanezen törvény 92. §-a szerinti utógondozás volt, önálló szakmai egységében köznevelési feladatokat is ellátott.

██████████ az intézmény igazgatói posztját ██████████-jétől látta el az intézmény Budapest Főváros Önkormányzata általi fenntartása teljes időszakában, majd azt követően az állami feladatellátás keretében is. Korábban ██████████ dolgozott az intézményben, azaz 2011 szeptemberében mintegy █ éve már intézményvezető, és majd ██████ éve az intézmény dolgozója volt. 2011-ben ██████████, lakása is az intézmény területén található szolgálati lakásban volt.

2011–2012-ben, egészen a feladat átadásáig a Főpolgármesteri Hivatalban a gyermekvédelmi intézmények irányításával kapcsolatos feladatokat az ██████████ Főosztály látta el az aljegyző I. ellenőrzése és irányítása mellett, az oktatási és kulturális főpolgármester-helyettes feladatkörébe tartozóan.

A fenntartón kívül az intézmény felügyeletében részt vett a Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala, később a Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala, valamint a – szintén a Fővárosi Önkormányzat fenntartásában működő – Budapest Főváros Önkormányzatának Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálat (TEGYESZ). Ez utóbbi feladata volt – egyebek mellett – gyermekvédelmi szakértői bizottság működtetése, gyámi tanácsadók, hivatásos gyámok és eseti gondnokok alkalmazása, szakmai, módszertani segítségnyújtás a személyes gondoskodásra irányuló szakfeladatok ellátásához.

Előzmények

A vizsgálat tárgyát képező bejelentés és az azt követő események előzményeként szükséges még utalni arra, hogy a fellehető iratok alapján az intézményben folytatott ellenőrzések mind törvényességi, mind szakmai szempontból folyamatosan megfelelőnek, bizonyos tekintetben kiemelkedően jónak ítélték az intézmény működését, kisebb hiányosságokat leszámítva sem a fenntartó, sem a Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala, sem a Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala nem tárt fel lényegi jogsértést az intézmény működésében:

- A Belső Ellenőrzési Osztály és jogelődje több belső ellenőri vizsgálatot is folytatott az intézménynél. A 2008-as vizsgálat átfogó volt, a Gyermekvédelmi Ügyosztállyal közösen került lefolytatásra

(FPH25/580/2008. sz. üggyirat). A szakmai munkavizsgálatról szakértői vélemény is készült, amelynek összegzése, hiányosságot nem tárt fel, az igazgató tevékenységéről superlatívuszokban szól. Igen jellemzőek a következő megállapítások: „Nem találkoztunk a fővárosi gyermekotthoni hálózatban olyan gyámmal, aki ilyen rendszerességgel és intenzitással, személyes jelenléttel és emberi segítségnyújtással fordulna a vérszerinti családokhoz, mint [REDACTED]”, „Megállapítjuk, hogy a körültekintő tervező és szervező munka alappillére a tanév elején összeállított nagyszerű éves eseménynaptár”, „az intézmény igazgatója pont úgy, mint a szakmai vezetők példát adnak a dolgozóknak önmaguk képzése, továbbképzése, az ügyek követése és végig vitele, a megoldások keresése és a tervezettek megvalósítása, egymásra figyelés és a másik segítése tekintetében”. (FPH25/580-3/2008. sz. irat 16–17. o). E jelentésben ugyanakkor már megjelenik az a megállapítás, ami a későbbi vizsgálatok megállapításai között is – mint orvoslatlan – rendre megjelenik, és amelynek lényege: „Javasoljuk, hogy az igazgató – mivel ennek a feltétele már megteremtődtek – folyamatosan adja át a gyámi feladatainak egy részét az érintett szakmai vezetőknek, ezzel egy időben látogassa gyakrabban és rendszeresebben a lakásotthoni egységeket”, ami a gyámi feladatok kevésbé centralizált ellátásának igényére mutat az ellenőrzők részéről.

Ugyanezen vizsgálat keretében nem csak átfogó szakmai, de törvényességi ellenőrzésre is sor került, melynek összegzése alapján „...az intézményben a szakmai működés jogi kereteit előíró jogszabályokat betartják...” (FPH25/580-2/2008. sz. irat, 21. o.).

- 2008. májusában „Átfogó értékelés a Fővárosi Önkormányzat gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról” tárgyú előterjesztést tárgyalt a Fővárosi Közgyűlés, mely tartalmazta az „Átfogó értékelés a Fővárosi Önkormányzat gyermekvédelmi feladatainak 2007. évi ellátásáról” szóló értékelést. A Fővárosi Közgyűlés 894/2008. (V.29.) számú határozatával fogadta el az átfogó értékelést, és azt a határozatban foglaltaknak megfelelően a Fővárosi Szociális és Gyámhivatal részére megküldte. (FPH25/84-2/2008 sz. irat)
- A 2009. április 6. napján kelt „Fenntartói éves értékelés” azt állapította meg, hogy az intézmény „...törvényesen, a vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartásával, a fenntartó elvárásainak megfelelően működött...”. (FPH25/170-3/2009 sz. irat)
- 2009. évben az általános fenntartói ellenőrzés mellett a Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala hatósági ellenőrzést tartott a Bicskei Gyermekotthonban (vizsgált időszak: 2008.06.12. – 2009.06.29.). A vizsgálati jelentés érdemi hiányosságot nem tárt fel (FPH25/476-3/2009 sz. irat).
- 2010. február 22-én az intézmény megküldte a 2009. évre vonatkozó, megadott szempontok alapján készült értékelését a fenntartónak. A fenntartó 2010. április 20-án készítette el általános „Fenntartói éves értékelés”-ét, melyet az FPH025/141-19/2010. számú levéllel küldött meg az intézmény igazgatójának.
- 2010 szeptemberében a Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala 06/788-5/2010. ügyszámon helyszíni ellenőrzést tartott a személyi és tárgyi feltételek vizsgálatára. A vizsgálati jelentés 24. oldala alapján – amely 2010. október 27. napján került megküldésre a fenntartónak – „...a gyermekotthonban magas szakmai színvonalú munka folyik, mely egyrészt köszönhető az intézményben

lelkiismeretesen dolgozóknak, másrészt a fenntartónak, a működéshez szükséges feltételek biztosítása révén...". Az ellenőrzés csupán a működési engedély speciális csoportokra vonatkozó módosításának szükségességét állapította meg. (FPH25/517-4/2010 sz. irat)

A 2011. szeptemberi bejelentés, azt követő nyomozás, és az alapvető jogok biztosa által lefolytatott vizsgálat

2011. szeptember 16-án [REDACTED] növendékügyi előadó (a továbbiakban: Bejelentő1) és [REDACTED] gyermekfelügyelő (a továbbiakban: Bejelentő2), szabadidő-szervező felkeresték az [REDACTED] [feladatkörrel rendelkező] Osztályának vezetőjét, [REDACTED] és [REDACTED] szakreferenst azzal a céllal, hogy tájékoztassák a gyermekotthoni növendékektől kapott információkról, melyek alapján felmerült, hogy az igazgató bizonyos esetekben nem megfelelő magatartást tanúsít a növendékekkel, félreérthető szexuális tartalmú gesztusokat, kijelentéseket tesz. Erről szeptember 21-én feljegyzés készült (FPH[REDACTED]/1809-1/2011 sz. irat) , és a bejelentés [REDACTED] szakreferensre került kiszignálásra. Szeptember 20-án a bejelentők a bejelentésüket írásba foglalták és megküldték az osztályvezetőnek. Az iratot szeptember 22-án iktatták (FPH[REDACTED]/1809-2/2011 sz. irat).

A bejelentés szerint közel négy évvel korábban a gyermekotthon egyik gyógypedagógusa elmondta, hogy az egyik, akkor 7. osztályos növendéke azt mesélte neki, hogy a gyermekotthon szolgálati lakásában lakó igazgatóhoz többször ment sakkozni. Az intézmény vezetője a gyermek jelenlétében szexuális tartalmú célzásokat tett és egy alkalommal megérintette [REDACTED]. A fiú nevelőinek is elmondta a történetet. Az eseményekről nyolc-kilenc kolléga tudott, a problémára közösen próbáltak megoldást találni. A gyermeknek a gyógypedagógus azt javasolta, hogy csak akkor sakkozzon az igazgatóval, ha másik felnőtt is jelen van. Nincs arra vonatkozó adat, hogy ezen túlmenően a gyermekekkel foglalkozó szakemberek a gondjaikra bízott gyermek védelmében mit tettek.

2010 novemberében egy másik gyermek az előzőhöz hasonló történetet mesélt a szabadidő-szervezőnek. A gyermek nagyon zaklatott volt. A beadvány szerint „[a] történet nem tartalmazott olyan elemeket, amiket a gyermekek egymásra, vagy a felnőttekre vonatkozó vádjaikban emlegetni szoktak.” A szabadidő-szervező úgy ítélte meg, hogy „történhetett valami a gyermekkel, aminek következtében ilyen zaklatott és ilyen történettel kereste fel. Megkérdezte, hogy szólt-e a nevelőnek? [...] azt mondta, hogy beszélt azzal a nevelővel, aki épp velük volt, de ő azt kérte tőle, hogy ne mondjon ilyeneket. ”

A szabadidő-szervező a gyermek által elmondottakat megosztotta azokkal a kollégákkal, akiknek a korábbi eseményről is tudomásuk volt. A növendékügyi előadó és a pszichológus – nevek említése nélkül – elmondták az igazgatónak, hogy több jelzés érkezett a gyermekektől az igazgató viselkedésére vonatkozóan. A kollégák elmondták, vezetői intézkedést tartanak szükségesnek. Az igazgató a jelzést megköszönte, munkatársai tudomása szerint azonban ezen túlmenően semmit sem tett.

2011 tavaszán ismét arról számolt be egy gyermek, hogy az igazgató többször megérintette a [REDACTED].

A gyermekekkel foglalkozó felnőttek csak akkor beszéltek az abúzus témájáról, ha a gyermekek hozták szóba a „dolgát.” A szakdolgozók arra kérték a gyermekeket, hogy csak olyan eseményekről meséljenek, ami velük történt meg. A szabadidő szervező felajánlotta, hogy azok, akik vállalják, videokamera előtt mondhatják el a velük történeteket. Három gyermek vállalkozott a felvételre.

A beszélgetések során a gyermekek többször jelezték, szeretnék, ha a jövőben nem inzultálná őket az igazgató, ehhez felnőtt segítséget igényeltek.

A nyár folyamán az eseményekről tudomással bíró kollégák többször megbeszélték a fejleményeket és elhatározták, hogy ismét közvetlenül az igazgatóhoz fordulnak. 2011. augusztus 25-én a növendékügyi előadó elmondta az igazgatónak, hogy egyre több gyermek panaszkodik arról, hogy az igazgató általuk elfogadhatatlan helyen vagy módon érinti meg őket és gyakran tesz szexuális tartalmú megjegyzéseket. Tájékoztatta az igazgatót arról is, hogy ha a helyzetet nem oldja meg, egyre szélesebb körben hozza nyilvánosságra az eseményeket.

Az igazgató nem érdeklődött a panaszt tevő gyermekek kilétéről, és azt sem jelezte, hogy szándékozik valamit tenni az ügyben, amelyben 2011. szeptember 12-éig nem történt fejlemény. Az érintett gyermekek azonban elmondták, hogy az igazgató még augusztus 25-e előtt beszélgetett velük a videofelvételen való részvételükről, és utalt arra, hogy elveszíthetik korábbi kedvezményeiket (pl. hétfégi hazautazás).

2011. szeptember 22-én a fenti bejelentéssel kapcsolatban megbeszélésen vett részt [REDACTED] osztályvezető és [REDACTED] szakreferens a Bicskei Gyermekotthon három igazgatóhelyettesével, akik az intézmény négy igazgatóhelyettesének képviselőjeként jártak el, és egy mindannyiuk, valamint a személyesen a találkozón részt nem vevő nevelési igazgatóhelyettes által aláírt nyilatkozatot is átadtak (FPH [REDACTED]/1809-4/2011 sz. irat). A megbeszélésről készült emlékeztető és az átadott, szeptember 20-i keltezésű nyilatkozat szerint az igazgatóhelyettesek egyértelműen kiálltak az igazgató mellett, és jelezték, „a vezetőség tagjaiként és személyesen is elítélik ezt a minden alapot nélkülöző, aljas támadást, amit egyéni érdekek, sérelmek motiválhatnak véleményük szerint”, továbbá „Tény, hogy [REDACTED] nagyon sokat van bent az intézményben, bent is lakik, és az ajtaja mindig nyitva áll gyerekek és felnőttek előtt is. Szokása, hogy akár késő délután is bent van, a gyermekek bejárnak hozzá, szeretnek az irodájában lenni, beszélgetni vele. Van ugyanakkor egy sajátos gesztusnyelve, megérinti, megsimogatja a gyereket – de ezt ő szakmailag indokoltnak és természetesnek tekinti: a gyerekek szeretetigényének kielégítése, a kapcsolat erősítéseként”. Azt jelezték, sosem tapasztaltak semmilyen arra utaló jelet, hogy a bejelentésben foglaltak történnének, és hogy az érintett gyerekeket ismerik, szavahihetőségüket kétségesnek tartják, könnyen megfogalmazzák olyan állításokat, amik akár egy személy megváltásához vezethetnek. A nyilatkozatban úgy fogalmaztak:

„mélyleges felháborodásunkat fejezzük ki azok miatt a [redacted] igazgató urat ért, minden alapot nélkülöző, nemtelen, durva, sértő és rágalmazó támadások miatt, amelyeket egyéni bosszúvágytól fűtve két - három sértett »munkatárs« indított”, és méltatták az igazgató szakmai munkáját, legkiemelkedőbb erényeként kiemelve talán „a mélyleges gyermekszerepet”, ami „[a]z ő értékrendjében nemcsak pusztán szólam, hanem a legkomolyabban veendő erények egyike a gyermekek mindenek fölött való érdekének képviselése, biztosítása.”

2011. szeptember 27-én [redacted] osztályvezető e-mailben (FPH [redacted]/1809-5/2011; FPH [redacted]/1809-MII/2011 sz. irat) tájékoztatta, illetve utasította az ügyre kijelölt szakreferenst az alábbiak szerint:

- a pénteken [szeptember 23-án] tartott megbeszélésnek megfelelően a „Jogi csoport” (az osztályon belül működő Jogi és Hatósági Csoport) készíti elő a feljelentést,
- pénteken [szeptember 23-án] [redacted] tanácsnok úr egyeztet a BRFK-val annak érdekében, hogy a nyomozást lehetőség szerint ne a bicskei kapitányság, hanem a BRFK Ifjúságvédelmi Osztálya végezze,
- szeptember 26-án egyeztettek [redacted] főpolgármester-helyettes úrral, aki ugyancsak szükségesnek tartotta a feljelentés megtételét,
- beszélt a Sajtóosztályon [redacted], a Főpolgármesteri Iroda Sajtó Csoportjának vezetője, kommunikációs főtanácsadó], aki azt kérte, hogy a feljelentéssel egy időben egy egészen rövid tájékoztatót adjanak a feljelentés megtételéről, amit ő közleményben kiad,
- készüljön egy tájékoztató a főjegyző részére a történetekről, kb. azzal a tartalommal, hogy a bejelentés alapján felmerült a gyerekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja, ezért megkezdtük a feljelentés előkészítését,
- „a feljelentést várhatóan Főpolgármester Úrnak kell aláírnia”,
- „az igazgató felmentésére akkor kerülhet sor, ha az alapos gyanú fennáll és erről a rendőrség tájékoztatót. Addig [redacted] vegye ki a szabadságát, azt követően, hogy mi a feljelentést megtettük”,
- fegyelmi eljárást külön az igazgató ellen nem kell indítani.

2011. szeptember 28-án [redacted], az [redacted] [feladatkörrel rendelkező] Főosztály vezetője egy rövid feljegyzésben (FPH [redacted]/1809-5/2011 sz. irat) tájékoztatta [redacted] főjegyzőt az igazgatóra vonatkozó közérdekű bejelentésről, amely alapján a gondozottak sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja is felmerül, és hogy ezért megkezdték a feljelentés előkészítését. Annak érdekében, hogy a nyomozást ne a bicskei rendőrkapitányság, hanem a BRFK Ifjúságvédelmi Osztálya végezze, felvették a kapcsolatot [redacted] tanácsnokkal is. A feljegyzés szerint minderről tájékoztatták [redacted] aljegyzőt (aljegyző [redacted],

gyermekjogi képviselő) akik rendszeresen megfordulnak az intézménybe”, „[...] elmaraszthatóak megítélése szerint a bejelentők abban, hogy jelzés helyett maguk kezdtek »nyomozásba« – és saját elmondásuk szerint videofelvételt készítettek a gyerekekkel”

- „[...] mindenfajta közbenső vizsgálat, (így a fenntartó esetleges vizsgálata is) azzal a kockázattal jár, hogy megzavarja a rendőrségi vizsgálat folyamatát és megnehezíti vagy meg is akadályozza annak eredményes lefolytatását”, illetve
- „[a]mennyiben a büntetőeljárás megerősíti a bejelentésben foglaltakat, akkor látja indokoltnak és megalapozottnak az eseményekről tudomással bírót, ám a szükséges intézkedést elmulasztó intézményi munkatársak valamilyen formában történő felelősségre vonását”.

2011. október 11-én az osztályvezető feljegyzésben tájékoztatta [REDACTED] aljegyzőt a megbeszélésekről, és megküldte részére az emlékeztetőt (FPH0[REDACTED]/1809-12/2011. sz. irat). Erre válaszul – a főosztályvezetőn keresztül az aljegyző (FPH0[REDACTED]/1809-13/2011. sz. irat) jelezte, hogy az emlékeztetőben foglaltakkal egyetért, és hogy „a rendőrségi eljárás eredményessége érdekében nem tartom indokoltnak a fenntartó bármiféle közbenső vizsgálatát”.

A szeptember 29-i rendőrségi bejelentésre válaszul a Budapesti Rendőr-főkapitányság hivatalvezetője 2011. október 11-i, a Főpolgármesteri Hivatalba 2011. október 17-én érkezett levelében arról tájékoztatta [REDACTED] főpolgármester-helyettest, hogy a bejelentést kivizsgálásra a Bicskei Rendőrkapitányság vezetőjének továbbította (FPH0[REDACTED]/1809-14/2011. sz. irat). A Bicskei Rendőrkapitányság 07020-923/2011. Bü. szám alatt szemérem elleni erőszak bűntett megalapozott gyanúja miatt nyomozást rendelt el. A bűncselekmény tárgyi súlyára és az eset körülményeire tekintettel a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatósága 2011. október 27. napján kelt határozatával az ügyet a saját hatáskörébe vonta (FPH0[REDACTED]/1809-15/2011. sz. irat). A vizsgálat során decemberben iratbekérésre került sor, amelyet az osztályvezető, illetve az intézmény igazgatóhelyettese teljesített a rendőrség felé (FPH0[REDACTED]/1809-19/2011., ill. FPH0[REDACTED]/1809-20/2011 sz. irat).

A [REDACTED] [feladatkörrel rendelkező] Osztály illetékes szakreferense, [REDACTED] 2011. november 4-én látogatást tett a gyermekotthonban. Ennek során beszélt Bejelentő1-gyel és [REDACTED] igazgatóval is. Az erről készült emlékeztető tanúsága szerint a bejelentő beszámolt arról, hogy 3-4 másik kolléga és az intézményből már korábban eltávozott pszichológus is hozzá hasonlóan értékeli a gyermekek beszámolóit, így kitart álláspontja mellett annak ellenére, hogy a munkatársak többsége kiáll az igazgató mellett; mindezek ellenére nem érez „szankciókat” a vezetőség részéről, végzi a munkáját és tudta szerint a panaszt tevő gyermekek sincsenek kitéve különösebb atrocitásnak. Az igazgató az osztályvezető kérésének megfelelően a bejelentés óta nem tartózkodott az intézményben, a városon belüli családi ingatlanban, illetve vidéken töltötte [REDACTED] az időt, a látogatáskor a lakása elektromos felújítása miatt ment csak be, ekkor elmondta, hogy a bejelentők általi „törlesztésnek” tudja be az ügyet, mert egyes munkáltatói intézkedéseket sérelmeztek, és hogy a bejelentésben érintett gyerekekkel beszélgetett az ügyről, de neki azt mondták, hogy a korábban elmondottakat nem tartják igaznak. A feljegyzés

szerint hozzátette: „de azt tudni kell róluk, hogy igen megbízhatatlanok, szavahihetőségük a pillanatnyi érdekük szerinti”. Az ügyről maga tájékoztatta a polgármestert és a városi gyámhivatal, illetve a rendőrség vezetőjét.

Az iratok tanúsága szerint a bejelentés megtételével egyidejűleg [REDACTED] osztályvezető az igazgatót szabadságának kivételére kötelezte, aki 2011. december 5-éig biztosan szabadságon volt.

2011. november 14-i levélben [REDACTED] osztályvezető hivatalosan is tájékoztatta az igazgatót a fenntartó bejelentéséről a rendőrség felé, és hogy az ügyben elrendelt nyomozást a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság végzi. Ugyanerről az aljegyzőt is tájékoztatta november 16-án egy e-mailben.

2011. december 7-én az osztályvezető levélben kereste meg a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályának vezetőjét, és arról kért tájékoztatást, tervezik-e a feljelentésben érintett [REDACTED] gyanúsítottkénti kihallgatását. Jelezte: a „tájékoztatásra azért van szükségünk, hogy döntést hozhassunk abban a kérdésben, hogy az igazgató urat vezetői feladatai ellátása tekintetében felfüggesztjük-e”. A levélre a Székesfehérvári Városi Főügyészség 2011. december 19-i levelében a válaszadást elutasította, arra hivatkozással, hogy a feljelentőnek a büntetőeljárás szabályai szerint ilyen információ nem adható ki (FPH0[REDACTED]/11-1/2012. sz irat).

Az igazgató felfüggesztésére, fegyelmi eljárás indítására a büntetőeljárás lezárultáig nem került sor.

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság a nyomozást 2012. június 18-i határozatával megszüntette (FPH[REDACTED]/11-13/2012. sz. irat), mivel „a nyomozás során olyan tény, körülmény vagy adat, mely kétséget kizáróan bizonyította volna a bűncselekmény elkövetését és egyéb bűncselekmény elkövetésének gyanúja sem merült fel, valamint a nyomozás továbbfolytatásától sem várható eredmény, a nyomozás adatai alapján nem volt bűncselekmény elkövetése megállapítható”. A határozat indokolása szerint:

„A nyomozás során sor került a bejelentést tevő növendékügyi előadó kihallgatására, aki elmondta, hogy közvetlenül a gyermekekkel foglalkozó kollégái jelezték felé fenti problémát, és kérték segítségét a jogi lehetőségek vonatkozásában. Elmondta, hogy az intézményben alkalmazott szabadidő-szervező kollégája néhány gyermek elmondását videokamerával rögzítette. A felvételek elemzéséhez a nyomozás során pszichológus szaktanácsadó bevonása megtörtént. Ezt követően sor került a tanú által megnevezett nevelők, pedagógusok, pszichológus kihallgatására, valamint az érintett, intézményben nevelt fiatalok kihallgatására is

Az intézmény igazgatója által használt számítógép, valamint CD lemezek lefoglalása után igazságügyi számítástechnikai szakértő kirendelésére sor került, bűncselekménnyel kapcsolatos adattal nem volt a vizsgált eszközökön.

Több fiatal felnőtt kihallgatása megtörtént, akik korábban a gyermekotthonban az igazgató gyámsága alatt több évet eltöltöttek, de olyan tény, vagy körülményt, mely bűncselekmény elkövetésére utalt volna nem említettek.

Tanúként került kihallgatásra az intézményben dolgozó összes házvezető-nevelő, valamint az intézmény igazgatója is.

Az intézmény dolgozói a cselekménnyel kapcsolatban érdemi információval nem rendelkeztek, elmondták, hogy ilyen jellegű panasszal gyermek nem fordult hozzájuk.”

A nyomozás lezárultáról az [REDACTED] Főosztály levélben

tájékoztatva a bejelentést tevő bejelentőket, és egy rendkívüli alkalmazotti értekezlet keretében az intézmény alkalmazottait (FPH[REDACTED]/11-15/2012., FPH[REDACTED]/11-16/2012. és FPH[REDACTED]/11-14/2012. sz. iratok), valamint [REDACTED] aljegyzőt.

[REDACTED] osztályvezető a bejelentésben érintett gyermekek helyzetéről két alkalommal, egy intézménylátogatás keretében, illetve a Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálat gyámi tanácsadótól kért információk alapján tájékozódott. A TEGYESZ igazgatója az FPH[REDACTED]/11-6/2012 számon iktatott levélben arról tájékoztatta [REDACTED] osztályvezetőt, hogy „... az elmúlt időszakban nem éltek panasszal sem felnőtt, sem gyermektársaik vonatkozásában...”, és hogy ezen tapasztalatok, információk alapján gyámi tanácsadói intézkedéseket nem tartott indokoltnak. Erről az osztályvezető tájékoztatta a nyomozóhatóságot (FPH[REDACTED]/11-10/2012. sz. irat). (Lásd részletesebben lentebb.)

A Fejér Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala 2012. február 28. napján hivatalból eljárást indított, melynek keretében hatósági ellenőrzést (helyszíni ellenőrzés) tartott a Bicskei Gyermekotthonban, és szakértőként a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézetet mint módszertani feladatokat ellátó intézményt rendelte ki. (FPH[REDACTED]/608-1/2012. sz., illetve FPH[REDACTED]/608-5/2012. sz. irat) A Fejér Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala a gyermekotthoni és utógondozói otthoni szakmai egységeinek hatósági ellenőrzésére hivatalból indított eljárást megszüntette (FPH[REDACTED]/608-6/2012. sz. irat). Az eljárás során csak az intézmény háziarendjének és szakmai programjának kiegészítésére tettek javaslatot. Ennek eredményeként az intézmény szakmai programja és SZMSZ-e módosításra került.

* * *

2012 januárjában, még a nyomozás folyamatban léte alatt [REDACTED] igazgató az intézmény több munkatársával szemben, köztük a bejelentésben is megnevezett, a rendőrség által is potenciális tanúként kezelt két nevelővel szemben részükről hátrányosnak tekintett munkáltatói intézkedést tett, melyekről 2012. január 16-án beszámolt [REDACTED] osztályvezetőnek (FPH[REDACTED]/11-2/2012. sz. irat). Bár a tájékoztatás sok munkatársat említ, az aktában csak e két személlyel kapcsolatos intézkedések, illetve azzal kapcsolatos belső intézményi (az intézkedés vitatásával kapcsolatos) levelek lelhetők fel.

2012. január 17-én találkozóra került sor Bejelentőtől kérésére, ahol a Hivatal részéről [REDACTED] osztályvezető és [REDACTED] szakreferens vettek részt (FPH[REDACTED]/11-5/2012. sz. irat). A találkozón a korábban bejelentést tevő nevelő elmondta, hogy „[t]udomása van azonban arról, hogy az intézményvezető az ügyben érintett gyerekek befolyásolására kísérletet tett (pl. személyesen elbeszélgetett velük), de azt is tudja, hogy a gyermekek is felkeresték már különböző kérésekkel (pl. munkalehetőséget kértek tőle)”, és hogy nem

tartja szerencsésnek azt a helyzetet sem, hogy a rendőrségi eljárásban a gyermekeket azok a gyámok képviselik, illetve vannak jelen a meghallgatásukkor, akik függelmi viszonyban vannak az igazgatóval. Jelezte továbbá, hogy tudomása van arról, a gondozottakon kívül az általa tett bejelentést támogató kollégákkal szemben is megkezdődött egyfajta szankcionálás (vele magával szemben bérkiegészítés-megvonásról, illetve más munkavégzési helyre rendelésről tájékoztatott) és konkrétan utalt az előbb említett munkáltatói intézkedésekre, elismerve, hogy munkajogi szempontból ezek nem vitathatók). „Elmondta továbbá, hogy ismeretei szerint a rendőrség szakértőket nem vont be az ügybe, de az egész eddigi eljárást is szakszerűtlennek látja. Ezért fontolgatja annak lehetőségét, hogy panaszt is tesz a megfelelő szervnél.” [REDACTED] osztályvezető jelezte, a napi munkaszervezési ügyekben nem kívánják az intézményvezetőket befolyásolni, különösen ha azok még jogszerűek is. Mindazonáltal másnap, január 18-án az osztályvezető – igaz, jelezve, hogy az egyik bejelentőtől tud az ügyről – levélben hívta fel az igazgató figyelmét arra, hogy „az ügyben közvetlenül érintett három gondozottat, [...] közvetlen »retorzió« ugyan nem érte, de megítélése szerint érdekeik védelmében, illetve képviselőikben némileg magukra hagytak”, kérve, hogy sürgősséggel adjon tájékoztatást arról, hogy a gyámi tanácsadók a fent nevezett gondozottakat az elmúlt fél évben hány alkalommal látogatták meg, és a gyermekek jelezték-e a gyámi tanácsadóknak, hogy a felnőttek, vagy a többi gyermek részéről bármilyen, az ügyhöz kapcsolható sérelem érte őket (FPH [REDACTED]/11-4/2012. sz. irat). Még január 17-én ugyanezzel kereste meg a Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálat (TEGYESZ) igazgatóját (FPH [REDACTED]/11-3/2012. sz. irat), aki a fentiekben ismertetett választ adta a megkeresésre (FPH [REDACTED]/11-6/2012. sz. irat).

[REDACTED] szakreferens ezt követően, 2012. január 25-én látogatást tett az intézményben. Az erről szóló beszámoló (FPH [REDACTED]/11-7/2012. sz. irat) szerint ekkor folyamatban voltak a rendőrségi meghallgatások (zömmel volt növendékeké), az igazgató szerint az intézményben az élet „a megszokott kerékvágásban zajlik”, az érintett gyerekek részéről panaszról nem tud, némi feszültség csak a bejelentést tevők vagy abban szerepet vállaltak esetében tapasztalható, az állítólagos retorziókra vonatkozó esetekre rákérdezve az igazgató hangsúlyozta, hogy a kérdéses intézkedések nem csak a két kollégára vonatkoztak, mert úgy döntött, hogy „a továbbiakban vezetőként szigorúbban fogja kezelni ezeket a kérdéseket”. Az emlékeztető szerint [REDACTED] felhívta az igazgató figyelmét, hogy a továbbiakban is határozottan kerülje annak még a látszatát is, hogy a munkatársakat esetleg a bejelentésük miatt érheti retorzió.

2012. március 20-án az igazgató írásbeli figyelmeztetésben részesítette Bejelentőt-1-et egy hibás gyámi elszámolás előkészítésével kapcsolatos – az érintett által menthető, illetve kisebb súlyúnak, korrigálhatónak tekinthető – mulasztás miatt, melyről – a kapcsolódó iratokkal együtt – március 23-án e-mailben [REDACTED] osztályvezetőt is tájékoztatta, aki azt további intézkedést nem igénylőként iktatni rendelte (FPH [REDACTED]/11-MII/2012. sz. irat).

2012. július 16-án Bejelentőt-1 levélben arról tájékoztatta [REDACTED] osztályvezetőt, hogy közalkalmazott jogviszonyát az igazgató 2012. június 28-án a munkavállaló együttműködési kötelezettsége

súlyos megsértése miatt felmentéssel megszüntette (FPH/11-12/2012. sz. irat). A felmentés indoka a rendőrségi nyomozáshoz vezető fenntartónál tett bejelentés, majd az alapvető jogok biztosának vizsgálatára vezető bejelentés megtétele került megjelölésre, mint amelyek „a munkáltató vezetőjének jó hírnevéhez való jogát csorbító, megalapozatlan lejárató kijelentéseket” tartalmaztak, és azt a látszatot keltették, hogy a munkáltató vezetője folyamatosan súlyos bűncselekményt követett el. A felmentés utal a nyomozás megszüntetésére, annak okát – tévesen – bűncselekmény hiányában jelölve meg. Bejelentő a bejelentésében visszásnak nevezi azt a helyzetet, hogy bejelentői minősége miatt érte közvetlen joghátrány munkaáltatójától, de hangsúlyozza: „Észrevételeimet annak érdekében tettem, hogy felhívjam a figyelmet az ügy olyan hatásaira, melyek hosszabb távon érvényesülhetnek. A gyermekintézményekben – különösen az otthont nyújtó ellátást biztosító gyermekotthonokban – a retorzióktól való félelem miatt eddig is előfordulhatott, hogy a munkatársak nem jelezték a gyermekekre sérelmes, esetleg veszélyeztető helyzeteket, eseményeket. A történetek sajnos csak megerősítik a gyermekvédelemben dolgozók ilyen jellegű félelmeit. Ennél is sajnálatosabb üzenetet közvetít az ügy ilyen módon történő rendezése a gyermekotthon növendékei felé.”

A levélre mint panaszra válaszul 2012. augusztus 2-án – a nyomozás megszüntetéséről való értesítéssel együtt – a levélnek a közalkalmazotti jogviszony megszüntetését érintő vonatkozásaiban jelezte, hogy az a munkáltató és a munkavállaló közötti munkakapcsolatot, illetve jogviszonyt érinti, így fenntartóként nem kívánna állást foglalni, a felvetett elvi és gyakorlati aggályok tekintetében pedig azt, hogy „[ezeket] megértjük, de nem osztjuk teljes mértékben. A jogszabályok többféle lehetőséget biztosítanak a gyermekek – akár a gyermekotthonban elhelyezettek – veszélyeztetettségének jelzésére, a jelzés alapján az eset körülményeinek tisztázására, így mindenkor lehetőség van a gyermekvédelmi jelzőrendszer intézményen kívüli hivatalos személyeinek (gyámi tanácsadók, gyermekjogi képviselő) bevonására, akiknek személye jelentős garancia arra, hogy a gyermekek minden olyan alapvető joga érvényesüljön, amely nevelkedésükhöz, személyiségük kibontakoztatásához, és a fejlődésüket veszélyeztető helyzet elhárításához szükséges” (FPH/11-15/2012. sz. irat).

* * *

2012. március 28-án az alapvető jogok biztosa az intézményben zajló vizsgálatral összefüggő – mint az iratokból kiderül, Bejelentő által tett – bejelentés nyomán vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy a gyermekekkel szembeni szexuális visszaéléssel kapcsolatos bejelentés és az azt követő eljárások során – különösen az érintett gyermekek nem megengedett, az eljárás alá vont személy vagy az ő neki alárendeltek részéről történő befolyásolása által sérültek-e a gyermeki jogok. Az eljárás során megkereste a Módszertani Szakszolgálatot és a fenntartó Fővárosi Önkormányzatot is (FPH/11-8/2012. sz., ill. FPH/11-9/2012. sz. irat), a megkeresésnek mindkét intézmény eleget tett (FPH/11-11/2012. sz. irat).

2012. október 17. napján kelt levelével az alapvető jogok biztosa megküldte az ügyben készült jelentését

(FPH/11-18/2012. sz. irat) melyben a tényállás részletesen rögzítésre került (3–6. oldal). Az ügy érdemében a jelentés a következőket állapította meg. A rendőrségi eljárás kapcsán rögzíti a jelentés, hogy mivel az eljárásban gyanúsítottként részt vevő igazgatóval hosszú évek óta munkakapcsolatban álló, vele alá-fölérendelt viszonyban lévő igazgatóhelyettes gyakorolta az érintett gyermekek tekintetében a törvényes képviselői jogokat, a gyermekek és a törvényes képviselőjük közötti érdekelletét nem volt kizárható. Álláspontja szerint az érintett gyermekek törvényes képviselőjére a gyermekotthon igazgatójától független eseti gondnok kirendelése volt indokolt, nem volt akadálya annak, hogy a feladatot gyermekvédelemi szakember lássa el. Megállapította: „A tanúként kihallgatott gyermekek törvényes képviselőjének az intézményvezetővel munkajogi függőségi viszonyban álló személy általi ellátása a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő joga sérelmének közvetlen veszélyét idézte elő.”

A gyámhivatal, illetve a nyomozóhatóság elmarasztalásán túl, a biztos jelentésében az intézmény szakdolgozóit is elmarasztalta, megállapítva, hogy „gyermekekkel foglalkozó szakemberek jelzési és együttműködési kötelezettségének elmulasztása, az abúzus gyanújának késedelmes jelzése visszásságot okozott a gyermekeknek a gyermekvédelemhez és gondoskodáshoz való alapjogával összefüggésben. [...] E megállapítás indokolása szerint „az elmúlt években a gyermekotthon több gondozottja szexuális abúzusra utaló jelzéssel élt. A szexuális bántalmazás gyanújáról a gyermekekkel foglalkozók közül többen tudtak, azonban a gyermekek valós segítséget nem kaptak.” A bántalmazás gyanújáról tudomással bíró felnőttek „csupán egymás között tettek kísérletet a probléma megoldására, illetve az ügyben érintett igazgatóhoz fordultak. Nincs nyoma annak, hogy a fenntartóhoz érkezett bejelentést megelőzően a szakdolgozók segítséget kértek volna a gyámi, gondozói tanácsadóktól, nem fordultak a gyermekjogi képviselőhöz, vagy bármely más, gyermeki jogokat védő szervhez, és a gondozásukra bízott gyermekeknek sem tanácsolták a segítségkérését. Elfogadhatatlannak tartom, hogy a szakdolgozók – mintegy a nyomozó hatóság szerepét átvéve – videofelvételeket készítettek a gyermekek által elmondottakról.”

Összefoglalóan a biztos az „intézményi bántalmazás” egy esetét állapította meg, ezt valósítja meg „minden olyan módszer, eljárás, egyéni reakció az intézményes ellátásban élő gyermekekkel kapcsolatban, amely bántalmazó, elhanyagoló módon bánik a rábízottal, amely a gyermek egészségi állapotát, biztonságát, fizikai, vagy lelki jólétét veszélyezteti, bármely módon kihasználja, vagy visszaél a gyermekkel, alapvető jogainak érvényesítését akadályozza, ellehetleníti.”

A fenntartó kapcsán rögzíti, hogy az a bejelentés kézhezvételének napján az ügyben megbeszélést tartott. Annak bizonyítására, hogy a gyermeket érte-e abúzus, vagy sem, a fenntartónak nincsenek eszközei, ezért az ügyben rendőrségi eljárást kezdeményezett. Ezt követően megbeszélést tartott, tájékozódott a helyszínen, információkat kért a gyermekvédelmi szakszolgálatától. „[...] Összességében a fenntartó és a szakszolgálat eljárásával kapcsolatban alapvető jogokkal összefüggő visszásságot nem tártam fel...” (10. oldal).

Az alapvető jogok biztosa intézkedésként felkérte

- az emberi erőforrások miniszterét, hogy – a fővárosi/megyei területi gyermekvédelmi szakszolgálatok útján – hívja fel a gyermekvédelmi szakellátásban dolgozók figyelmét a gyermekvédelmi törvényben foglalt jelzési és együttműködési kötelezettség teljesítésének jelentőségére, valamint
- a legfőbb ügyészt, hogy a jelentést – különös tekintettel annak a gyermekek törvényes képviselőjének ellátásával összefüggő megállapítására – ismertesse az irányítása alá tartozó nyomozó, és a nyomozás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészi szervekkel.

A biztos jelentése, nyilvánosságra hozatala után nagy visszhangot keltett a sajtóban, az ügyiratban az index.hu internetes portál egy 2012. október 25-i cikke is fellelhető (az FPH/11-18/2012. sz. irat melletti munkapéldányként), amely „Nagyon rosszul kezelték a gyermekotthonban molesztált gyerekek ügyét” címmel ismerteti az esetet és a jelentés alapján az ügy kivizsgálását megakadályozó visszasságokat.

Az ügygel kapcsolatban [REDACTED] interjút adott, amely a Magyar Narancs folyóirat 2012. december 1-jei számában megjelent cikk részeként került közlésre [REDACTED]. Az ügyiratban fellelhető az újságíróval való levelezés és az interjú tervezetének egy – vélhetően az osztályvezető által – korrektúrázott szövegváltozata (az FPH/11-18/2012. sz. irat melletti munkapéldányként), amely megfelel a végül megjelent szövegnek. Az interjúban az újságíró a gyermekek befolyásolására, illetve a bejelentéssel összefüggésben egyes munkatársakat ért retorziókra is rákérdez:

„[REDACTED]: A történetben szereplő intézmény munkatársai késve jelezték a fenntartó felé az abúzus gyanúját. Mit gondol, miért?

[REDACTED] [o.v.]: Nem tudom, nem látok bele a fejükbe. Talán azért, mert a gyerekek nagyon súlyos vádakot fogalmaztak meg, és nem merték vállalni annak a következményét, hogy kiderül: alaptalanul hurcoltak meg egy vezetőt.

[REDACTED]: Nem lehet, hogy fenyegették, zsarolták őket közben, ahogy a bejelentést tevő panaszos szerint a gyerekeket is? A jelentésben az áll, hogy az egyik felnőttől például megvonta az igazgató a pótlékokat, és áthelyezték. Önhöz fordultak ehhez hasonló panaszokkal?

[REDACTED] [o.v.]: Nem, kizárólag a bejelentést tevő kollégánál jelezte az őt érintő változást.

[REDACTED]: Több munkatárs is szerepel a jelentésben, ők még mindig az intézetben dolgoznak?

[REDACTED] [o.v.]: Vannak, akik már nem.

[REDACTED]: Maguktól mentek el? Ha nem, miért bocsátották el őket?

[REDACTED] [o.v.]: Kettőn maguktól mondtak fel, a harmadik kollégának pedig az együttműködési kötelezettsége súlyos megsértése miatt felmondták a munkaviszonyát.

[REDACTED]: Az intézmény munkatársai szerint a gyerekek nemcsak rendszeres szexuális abúzusra panaszkodtak, hanem arra is, hogy többen megpróbálják befolyásolni őket a vallomásaik miatt, egyiküknél például - állítása szerint - akadályozták a kapcsolattartást a családjával. Ön megtehetette volna, hogy felmenteni az igazgatót, de nem tette. Miért?

[REDACTED] [o.v.]: Nem láttam megalapozottnak a gyanúkat. Felmenteni egy intézménynek a vezetőjét egy vélt bűntett miatt hatalmas felelősség. Elegendő intézkedésnek tartottam, hogy az igazgatót szabadságra küldöm, és haladéktalanul jelzem a problémát a szakszolgálatnak, különös tekintettel arra, hogy folyamatban volt a rendőrségi vizsgálat. A gyámi tanácsadók ki is mentek azonnal, találkoztak a gyerekekkel, és azt állapították meg, hogy a gyerekeken nem láthatók a befolyásolás nyomai, sem az, hogy zaklatottak lettek volna. Az igazgatót egyébként az első bejelentés után szabadságra küldtem. A rendőrség alapos vizsgálatot végzett. Több mint harminc tanút hallgattak ki, szakértőket vontak be.”

A Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatalának szervezeti és működési szabályzatáról, ügyrendjéről szóló 505/2011. számú együttes intézkedés 11. §-a szerint a Hivatal nevében, illetve a Hivatal

sor, mivel 2013. január 1-je után a Fővárosi Önkormányzat már a kitüntetéssel érintett területen dolgozók munkahelyeiként szóba jöhető intézményeknek már nem volt fenntartója, az ingatlanok vagyonekezelésével kapcsolatos ügyeken kívül az ezekben folyó szakmai munkára rálátásuk sem volt. Az Emberi Erőforrások és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága és a Közgyűlés az előterjesztéseket zárt ülésen tárgyalta.

2015-ben a Bárczy István díjra Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes tett javaslatot (FPH/708-21/2015. sz. irat). A javaslatban – jellegéhez igazodóan – nincs szó semmilyen aggályról. A javasolt személy egymondatos méltatása szerint „25 éves vezetői tevékenysége alatt fáradhatatlanul munkálkodott a gyermekotthon és a kulturális, műemléki szerepet is betöltő kastély kiegyensúlyozott működtetésében.” Az indokolás kiemeli, hogy „[redacted] igazgató úr megértő, legendásan türelmes és elfogadó gyermekközpontú attitűddel rendelkezik, vezetői stílusát higgadság, optimizmus, derű, ugyanakkor kellő határozottság jellemzi.”

A javaslatlételi lapot ismeretlen kézírással, nyomtatott írott nagybetűkkel előre kitöltve írta alá a főpolgármester-helyettes, csakúgy, mint a szintén 2015-ben díjat kapó, és az általa javasolt másik akkori intézményvezető-helyettes esetén, amelyet ugyanazzal a kézírással töltöttek ki előzetesen, ami arra utal, hogy nem a javasolt személy intézményében készült a lap. A javaslatot a javaslattevő 2015. március 31-én írta alá és április 2-án érkezett a Hivatalban.

Az Emberi Erőforrások és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága 2015. április 16-i ülése 11. napirendi pontjaként tárgyalta a Bárczy István-díj adományozására vonatkozó előterjesztést (FPH/708-34/2015. sz. irat) Dr. Nagy Gábor Tamás előterjesztésében. Az előterjesztés a neveket tartalmazó határozati javaslaton túl külön érdemi indokolást nem tartalmaz, 1. mellékletében egy összefoglaló táblázat tartalmazza a javasolt személyek alapadatait, és egy másik, 2. mellékletben a javaslatlételi lapokat. A bizottsági ülés jegyzőkönyvének tanúsága szerint a bizottság bármilyen hozzászólás vagy vita nélkül határozott az előterjesztésről, és a jelenlévő 10 tag (elnök és 9 bizottsági tag) közül szavazó 8 tag egyhangú igennel elfogadta az előterjesztésben javasolt személyek Közgyűlés elé terjesztésére vonatkozó határozati javaslatot.

A bizottság döntése alapján az elnöke által előterjesztett közgyűlési előterjesztést a Fővárosi Közgyűlés a 2015. április 29-i ülése 29. napirendi pontjaként, zárt ülésen tárgyalta (FPH/708-35/2015. sz. irat). Az előterjesztés a neveket tartalmazó határozati javaslaton túl külön érdemi indokolást nem tartalmaz, 1. mellékletében egy összefoglaló táblázat tartalmazza a javasolt személyek alapadatait, és egy másik, 2. mellékletben a javaslatlételi lapokat. A jegyzőkönyv szerint a Közgyűlés bármilyen hozzászólás vagy vita nélkül határozott az előterjesztésről, és 31 jelenlévő képviselő mellett 26 igen, 0 ellenszavazat, és 0 tartózkodás mellett elfogadta azt.

A díj odaítélésének körülményei kapcsán szükséges utalni egyrészt arra, hogy sem a vonatkozó előterjesztések, sem más irat nem tartalmaz semmilyen arra utaló jelet, hogy a bizottsági tagokat vagy a közgyűlési tagokat tájékoztatták volna a díjra jelölt személyek előéletéről, így különösen a [redacted]

kapcsolatos 2011-2012-es vizsgálatokról, azzal kapcsolatos információkról, másrészt arra, hogy 2015 március-áprilisában a Hivatalban dolgozó, és a díj odaítélése kapcsán feladatot ellátó hivatali munkatársaknak nem lehetett hivatalos tudomása a 2011–2012. évi eseményekről, és a Hivatalban – az akkori [REDACTED] Főosztályt is ideértve –már nem dolgozott egy olyan ügyintéző munkatárs sem, akik 2011–2012-ben részt vettek volna az igazgatóval kapcsolatos bejelentéssel összefüggő ügyintézésben. Az egykori [REDACTED] Főosztály [REDACTED] Osztályának az ügyintézésében részt vevő munkatársai már nem dolgoztak a Hivatalban, és ha voltak is olyan munkatársak, akik az egykori [REDACTED] Főosztályon dolgoztak 2011-ben, azok nem vettek részt az ügyintézésében, illetve nem olyan szervezeti egységnél dolgoztak 2015-ben, amelyeknek bármilyen kapcsolata lett volna a fővárosi kitüntető díjak adományozására vonatkozó döntések előkészítésével.

A 2011. évi bejelentésről és azt követő eljárásokról iratokkal is igazolhatóan információval bíró személyek közül a főjegyző, a Főpolgármesteri Iroda Sajtócsoportját vezető kommunikációs főtanácsadó (sajtófőnök), valamint [REDACTED] korábbi [REDACTED] tanácsnok, 2015-ben [REDACTED] Főosztály vezetője volt még a Hivatalban, az előbbi két személy munkaköréből adódóan a Bárczy István-díj adományozására vonatkozó előterjesztés tartalmát is megismerhette még a döntés-előkészítés szakaszában.

Későbbi események

2016. évben a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság egy előtte folyamatban lévő ügyben megkereste a Fővárosi Önkormányzatot azzal, hogy az ügyvel kapcsolatban meglévő iratanyagot (a 2011–12-ben folyt büntetőeljárás iratait) részére küldje meg, amely megkeresés megválaszolásra került (FPH079/1767-2/2016). Ezt követően a Fővárosi Önkormányzat az utóbb az igazgató elítéléséhez vezető eljárás során nem került bevonásra.

2019. november 27-én a Fővárosi Közgyűlés Karácsony Gergely főpolgármester javaslatára (FPH16/2275-3/2019. sz. irat) úgy döntött, hogy megfosztja [REDACTED] Bárczy István-díjától, és ennek érdekében hatályon kívül helyezi a 479/2015. (04.29.) Főv. Kgy. határozat „24. [REDACTED]” szövegrészét. A döntés indoka, hogy a Győri Ítéltábla 2019. szeptember 10-én meghozott ítéletében [REDACTED] büntette miatt jogerősen 8 év fegyházbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte, ami miatt a volt igazgató méltatlanná vált a fővárosi kitüntető díj viselésére. Az előterjesztést a Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta, és vita nélkül 28 igen, 0 ellenszavazat és 0 tartózkodás mellett fogadta el a határozatot.

2020. február 11-én az egyik áldozat, aki 2002 és 2012 között a gyermekotthon gondozottja volt, és akinek a sérelmére a volt igazgató a 2019. évi jogerős ítélet alapján ████████ és 2011 között folytatólagosan szexuális erőszakot követett el, jogi képviselője útján kártérítési igénnyel fordult a Fővárosi Önkormányzathoz, mint az intézmény akkori fenntartójához (FPH41/246-6/2020. sz. irat). A megkeresésre 2020. április 30-án a főpolgármester válaszolt (FPH41/246-8/2020. sz. irat). A válaszban – miközben a Fővárosi Önkormányzat mély együttérzéséről biztosította a károsultat – a kárigény teljesítését visszautasította arra hivatkozással, hogy a 2012. CXCVII. törvény alapján a települési önkormányzatok helyébe az átvett intézményekkel kapcsolatos jogviszonyok tekintetében 2013. január 1-jével jogutódként az állam lépett, és hogy az e törvénnyel az állam tulajdonába került vagyonelemek vonatkozásában létesített kötelmi jogi jogviszonyokba is jogutódként, a vagyonkezelőként e törvény erejénél fogva kijelölt szerv lép, azaz az átvett intézmények esetén – így a Kossuth Zsuzsa Gyermekotthon és Általános Iskola vonatkozásában is – az ilyen jogviszonyok tekintetében anyagi jogi jogutódlás történt az önkormányzat és az állam között. A levélben a főpolgármester jelezte, hogy Budapest Főváros Önkormányzata, átértéve ügyfele helyzetét minden lehetséges segítséget és támogatást meg kíván adni az érintettnek, annak érdekében, hogy az ügyfele életkezdése, élete – az őt ért traumák ellenére – rendeződjön, és jelezte, bármilyen konkrét segítséget tud nyújtani ebben, áll rendelkezésre.

Ezt követően 2020. május 12-én az SZGYF kereste meg a főjegyzőt ugyanezen áldozatnak az állammal szemben támasztott kárigénye nyomán, kérve soron kívül minden releváns irat és információ rendelkezésre bocsátását annak érdekében, hogy a kártérítési felelősség szempontjából releváns körülményeket, így mindenekelőtt a korabeli fenntartó magatartását, ellenőrzési tevékenységét és az esetleges panaszok kivizsgálásával kapcsolatos tevékenységét vizsgálni lehessen. A Hivatal e körben teljes körűen eleget tett az SZGYF kérésének, és minden releváns iratot, ami 2007–2012-ig terjedően fellelhető volt, a rendelkezésére bocsátott (FPH41/246-12/2020., ill. FPH41/246-12/2020.)

Következtetések

A fentiek alapján összességében az a szomorú kép rajzolódik ki – mindenekelőtt a 2011. évi vizsgálat és az annak nyomán folytatott eljárások tekintetében –, hogy bár a Hivatal a nevelők bejelentése időszakában minden észszerű és elvárható intézkedést igyekezett megtenni annak érdekében, hogy a felmerült gyanú miatt lefolytatott vizsgálat megfelelően kerüljön lefolytatásra; a bejelentést komolyan vette, a szükséges körben szakértőket vett igénybe, az arra hatáskörrel rendelkező szervekhez fordult és kifejezetten próbálta előmozdítani az ügy kivizsgálását, mindez mégsem volt elegendő, és a 2011. évben eredménytelenül lefolytatott nyomozás nyomán az utóbbi több bíróság által is megállapított nagyon súlyos bűncselekmények feltáratlanok maradtak, sőt, még jónéhány évig tovább folyhattak. Ebben nyilvánvalóan közrejátszott az érintett igazgató több évtizedes makulátlan múltja és szakmai megbecsültsége, a korábbi években az

intézményből, a neveltektől vagy nevelőktől akár a fenntartóhoz, akár a külső segítőkhez érkező panaszok teljes hiánya és az ebből eredő bizonytalanság olyan határozott intézkedések megtételére, amelyek elősegíthették volna, hogy a nagy nehezen előkerült gyanú kivizsgálása valóban befolyás- és, az érintett sérelmet szenvedők, illetve jóakaró nevelőik számára félelemmentesen mehessen végbe. Álláspontom szerint az alapvető jogok biztosának jelentése nagyon jól ragadta meg az ügy lényegét, és rávilágított arra, hogy több felelős szervezet nem kellő érzékenységgel, a gyermekek védelmét szolgáló eljárások kisiklásához vezető tényezőket kellő súllyal nem felismerő, így – részben ebből fakadóan – ezt megakadályozó határozott lépéseket nélkülöző magatartása együttesen hogyan tud olyan katasztrofális eredményre vezetni, mint ahogyan ebben az ügyben történt. Azért, hogy később végül eredményesen lefolytatott büntetőeljárásra kerülhessen sor, a sértetteknek magukért kellett kiállniuk – pont, ahogyan a fentebb bemutatott interjúrészlet ezt sugallja. Valójában épp ehhez nem kaptak az érintettek segítséget.

Utólag, a mai tudás birtokában nagyon nehéz objektíven megítélni a 2011. évi bejelentés nyomán tett fenntartói intézkedéseket, és az alapvető jogok biztosának a visszasságok megállapítását nélkülöző jelentésében foglaltakkal nem nehéz azonosulni, ugyanakkor azt is látni kell, hogy még ilyen módon is több olyan mozzanat tűnik ki, amelyek – még ha utólag visszanézve is – a legjobb szándék ellenére is segíthettek abban, hogy az alapjogi biztos által megállapított visszasságok megvalósulhattak. E körben mindenekelőtt az igazgató munkavégzésének – a rövid szabadság elrendelésén túli – változatlansága, az egyik bejelentő által a 2012-ben tapasztalt befolyásolásra és retorziókra vonatkozó – az alapvető jogok biztosának jelentésben foglalt megállapításokkal egybecsengő – jelzéseinek kezeletlenül hagyása (még ha ehhez az ezen időszakban zajló szakszolgálati és egyéb vizsgálódások megnyugtató válaszai is hozzájárultak), végül az alapvető jogok biztosához forduló bejelentő közalkalmazotti jogviszonya megszüntetésének csendes tudomásulvétele, amely visszamenőleg is akaratlanul is megerősíti, hogy a bejelentés megtétele, a problémák feltárása bizony kockázatokkal járhat, mind olyan, az adott időpillanatban – a jogrendszerbe, a gyermekvédelmi rendszer egyéb szereplőibe vetett bizalommal együtt – a valóságosnál kisebb súlyúnak tűnő tévedés, amely – más szereplők magatartásával összhatásában nagyon rossz eredményre vezetett. Egyszerűen nem álltak rendelkezésre olyan világos és egyéni mérlegelést nem igénylő protokollok, intézkedési minták, amelyek ilyen esetekben – ahol a megvádolt, köztisztviselőben álló személy ártatlanságának védelme igenis érvényesítendő szempont kell legyen, ám olyan módon, hogy az ne írja felül a vizsgálat eredményességének, és a különösen sérülékeny sértetteknek, áldozatoknak az érdekeit – mindkét érintett érdekeit egyenlőtlen erőviszonyaik helyes módon való figyelembevételével biztosítani képes.

Gyermekekkel foglalkozó intézményfenntartó, de akár csak gyermekekkel, kiskorúakkal kapcsolatos közfeladatot ellátó számára ez az eset szükségszerűen azzal a tanulással kell járjon álláspontom szerint, hogy saját működését megvizsgálja, és ha szükséges, kiigazítsa, hogy elkerülje a hasonló tragédiákat okozni képes hibákat. Ezért indokoltnak és szükségesnek mutatkozik külső szakértők és szervezetek bevonásával a hasonló

esetek elkerüléséhez szükséges olyan eljárásrend, protokoll, szabályrendszer kidolgozása, amely éppen világos és objektív kritériumrendszerével és az ilyen helyzetek kellő ismeretén alapuló intézkedések révén biztosítani tudja, hogy minden ilyen gyanús eset kezelése olyan módon történhessen, hogy a gyanú alá eső személy ártatlanságának véelme ne sérüljön, és a vele szembeni megfelelő eljárások végleges lezárásáig visszafordíthatatlan joghátrány őt ne érje, ám egyúttal semmi ne akadályozza az abúzus áldozatait és az azt feltáró személyeket abban, hogy a visszaélés felszínre kerülése és a szükséges eljárások lefolytatása során befolyásmentesen és bármiféle retorziótól való félelem nélkül járhassanak el, és a megfelelő hatóságok is tehessék a dolgukat.

A 2012-ben „felmentett” igazgató 2015. évi kitüntetése kapcsán jogi szempontú következtetés kevés adódik. Kétségtelen tény, hogy jogi szempontból semmi nem akadályozza a kitüntetés odaítélését, miként az is, hogy mind a Hivatalban, a döntéseket előkészítők között, mind pedig a döntéshozó testületi tagok között alig lehetett valaki, aki a korábbi ügyben folyt vizsgálat részleteit is ismerte, arról egyáltalán tudomása volt. Hivatalvezetőként e vonatkozásban annak vizsgálata tűnik elsőre kézenfekvőnek, hogy lehet-e a hasonló díjodaítelési folyamatokba – különösen, ha az adott díj alapvetően nem politikai természetű, hanem tisztán és egyértelműen szakmai érdemek elismerését célozza – valamiféle olyan kontrollt beépíteni, ami a hasonló esetek elkerülését megakadályozhatja. Ám arra is gondolni kell, kétséges, hogy egy ilyesfajta kontroll – még ha a mai információtechnológia eszköztára ezt nagyban segíti is – nem vezethet-e olyan nem kívánt eredményre, hogy egyesek egy korábbi gyanú nyomán született eljárás eredményeként születő jogos és megalapozott felmentés esetén sem részesülhetnek soha hasonló elismerésekben. Ennek mérlegelése, illetve az ezzel kapcsolatos dilemmák feloldás azonban már nem ennek a vizsgálatnak, és különösen nem a hivatali apparátusnak a feladata.

Budapest, 2024. február 21.

Tisztelettel:

dr. Számadó Tamás s.k.
főjegyző